

СОСТОЈБА СО ГРИП/ ЗАБОЛУВАЊА СЛИЧНИ НА ГРИП СЕЗОНА 2022/2023 - Завршна информација -

ЕПИДЕМИОЛОШКИ НАДЗОР

Неделни податоци

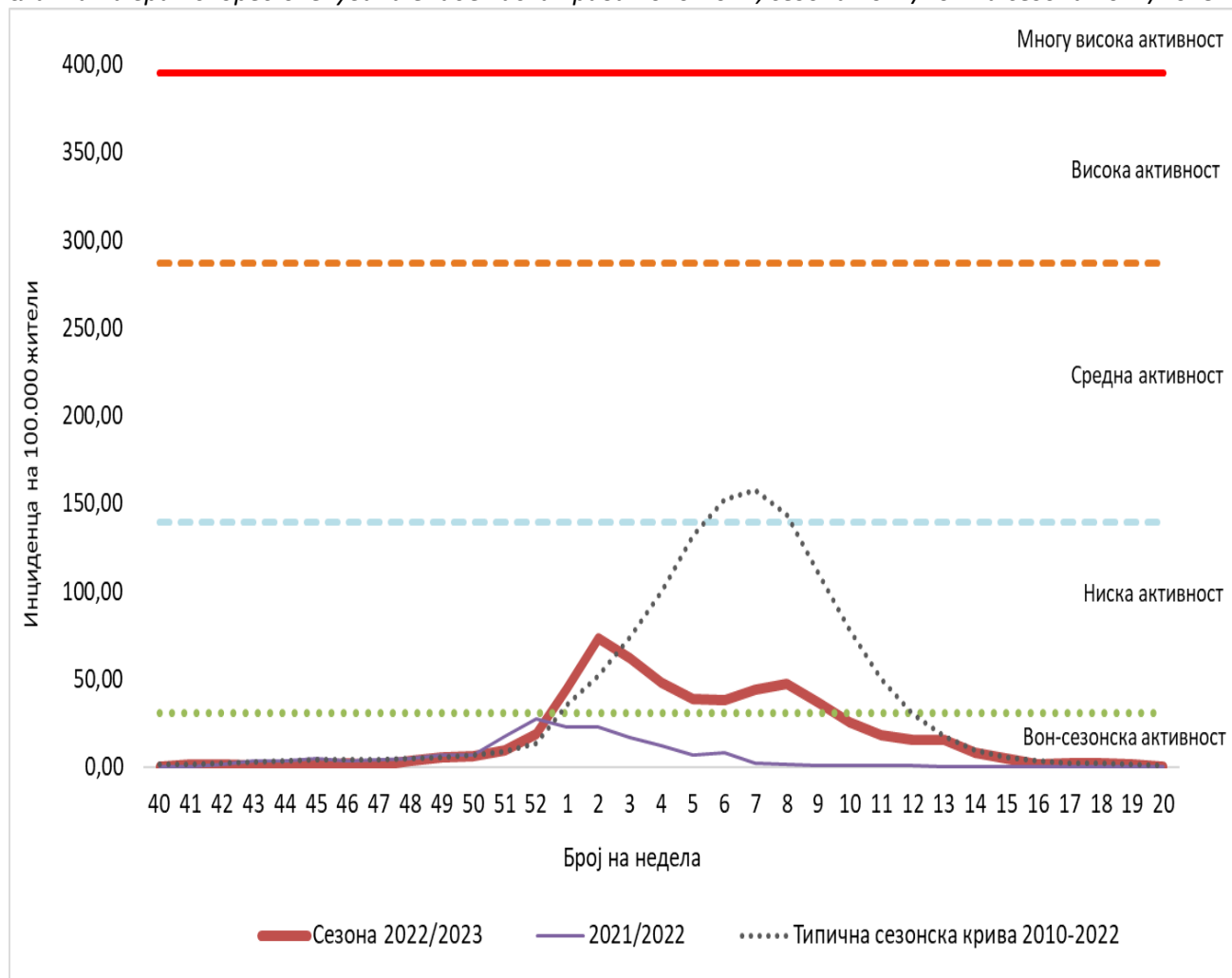
Во текот на 20-тата недела од 2023 година (15-21.05.2023), во Република Северна Македонија нема пријавени случаи на групни пријави за заболени од грип/ заболувања слични на грип, а во минатата недела ($n=23$).

И во 20-та недела од минатата сезона немало пријавени заболени лица, а типичната сезонска крива (моделирана од последни 12 сезони) за 20-та недела е со вредност од 18 (Графикон 1).

Регистрираната инциденца оваа недела е во рамките на вон-сезонска активност на вирусот на грип, согласно MEM моделот за одредување на интензитет на активноста на сезонски грип (Графикон 1).

Во текот на 20-та извештајна недела, во вирусолошката лабораторија на ИЈЗ РСМ, пристигнаа 37 материјали од рутинскиот надзор за лабораториско тестирање, паралелно тестирани за грип и КОВИД-19. Притоа, не е детектиран ниту еден позитивен случај (Графикон 3).

Графикон 1. Нивоа на интензитет и неделна дистрибуција на заболениите од грип/заболувања слични на грип според очекувана епидемиска крива 2010-2022, сезона 2021/2022 и сезона 2022/2023

КУМУЛАТИВНИ ПОДАТОЦИ ЗА СЕЗОНА 2022-2023

Во сезоната 2022/2023, вкупниот број на заболени од грип/ заболувања слични на грип изнесува **10.562** ($I=575,0/100.000$).

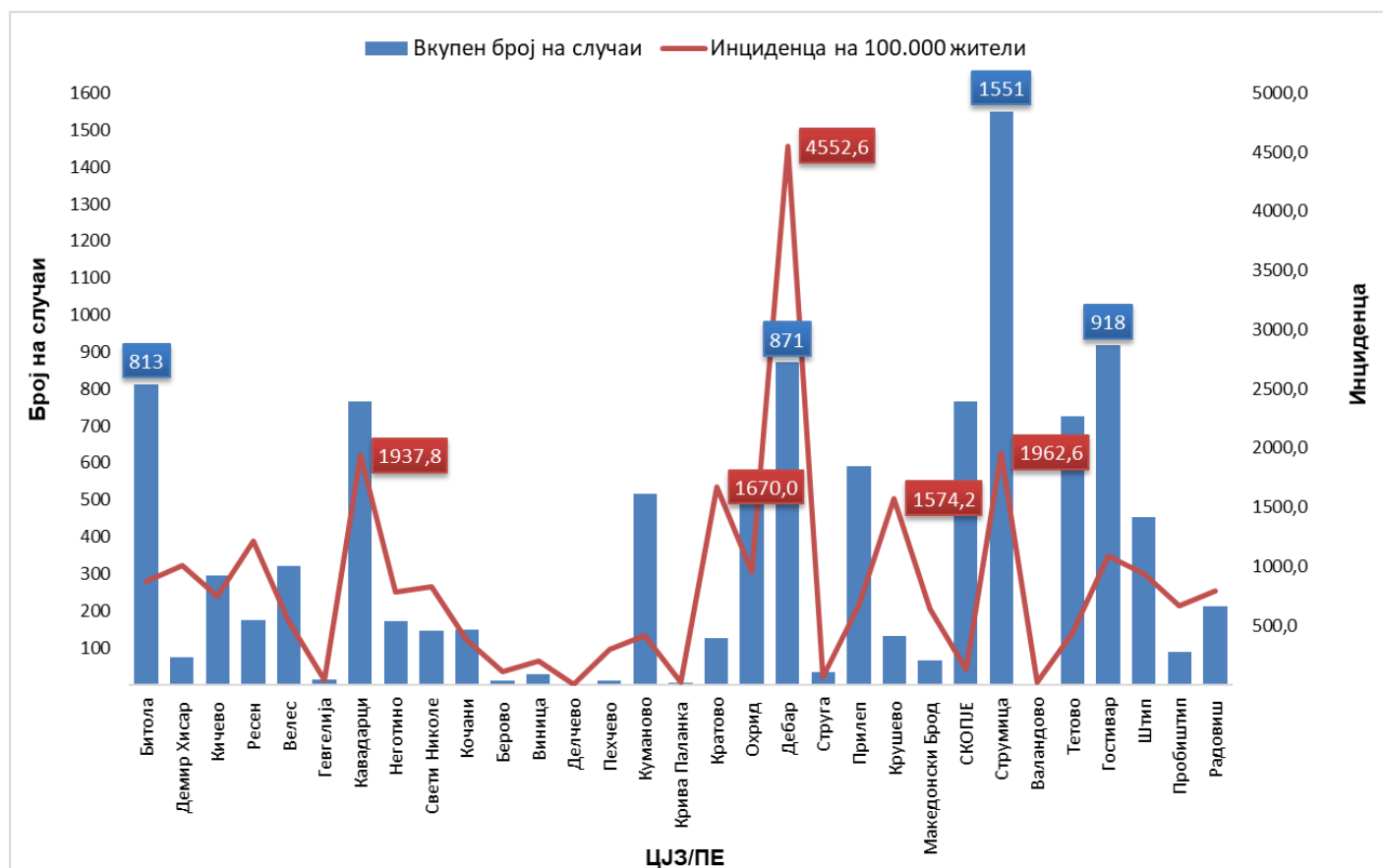
Во споредба со минатата сезона ($n=3.690$), постои зголемување од 2,9 пати, а во однос на моделот за последните 12 сезони ($n=22.356$) се регистрира намалување од 52,8%.

Кумулативно оваа сезона, пријавени се заболени лица од 30 извештајни единици, не се пријавени заболени лица само од ПЕ Делчево.

Најголем број на заболени лица се регистрирани во Струмица ($n=1.551$; 14,7%), Гостивар ($n=918$; 8,7%), Дебар ($n=871$; 8,2%) и Битола ($n=813$; 7,7%) (Графикон 2) (Табела 1 во Прилог).

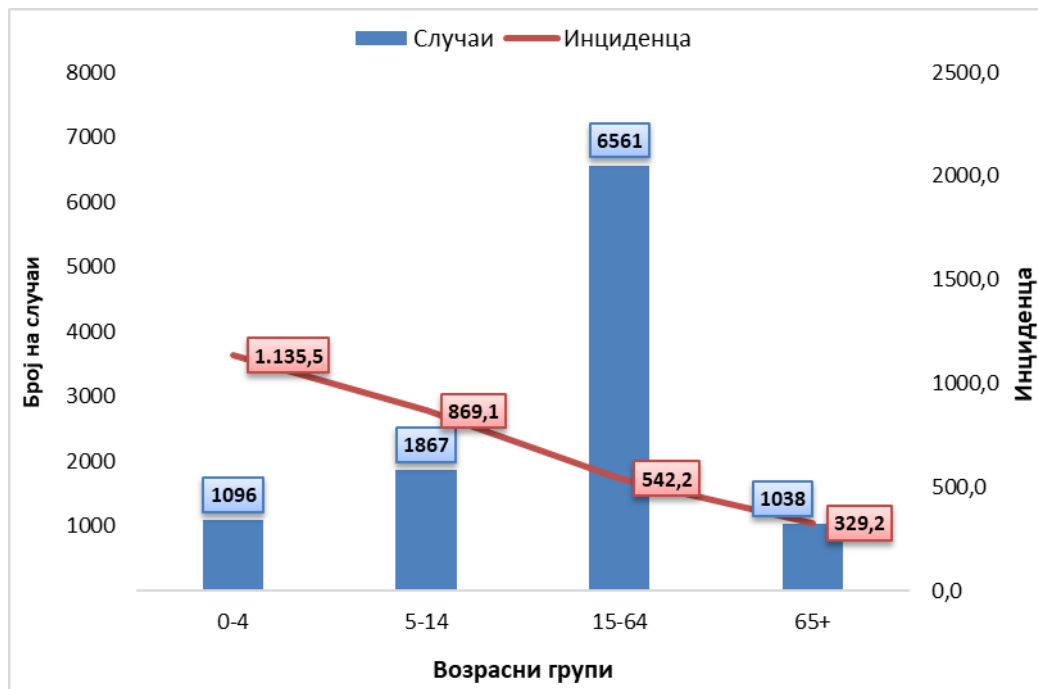
Највисока кумулативна инциденца од 4.552,6/100.000 жители е регистрирана во Дебар. Повисока инциденца над 1.500,0/100.000 жители, регистрирана е во Струмица, Кавадарци, Кратово и Крушево (Графикон 2) (Табела 1 во Прилог).

Графикон 2. Дистрибуција на случаите сезонски грип по ЦЗ/ПЕ и инциденца на 100.000 жители, сезона 2022/2023

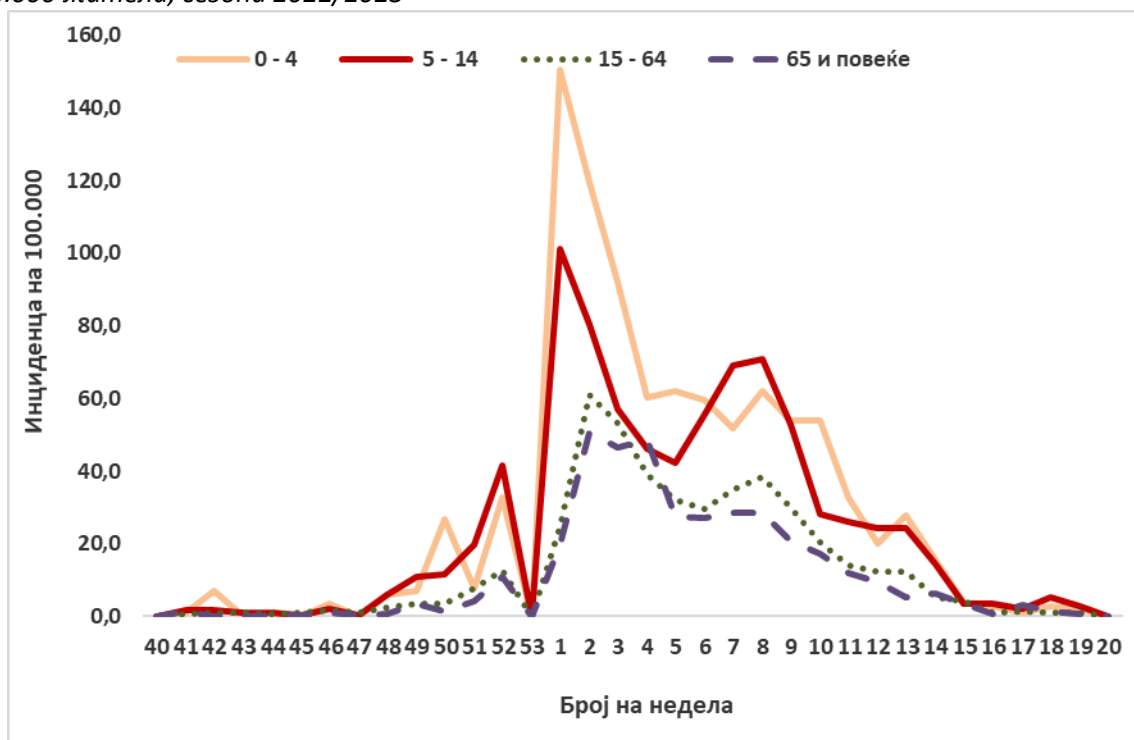

Во однос на дистрибуцијата на заболениите **по возрасни групи**, најголем број на заболени се пријавени во возрасната група која опфаќа најголем дел од населението (од 15-64 години) – 6.561 случај (62,1%), а највисока инциденца (1.135,5/100.000) се регистрира кај децата на возраст од 0-4 години (n=1.096). (Графикон 3, Графикон 4)

Графикон 3. Дистрибуција на случаи и инциденца на 100.000 жители од сезонски грип по возраст, сезона 2022/2023

Графикон 4. Неделна дистрибуција на случаите сезонски грип по возрасни групи - инциденца на 100.000 жители, сезона 2022/2023

Дистрибуција на заболени од сезонски грип по месеци. (Графикон 5)

Оваа сезона се карактеризира со помал број на заболени лица во споредба со 12-годишниот модел, во текот на целата сезона на неделно и месечно ниво. Бројот на регистрираните случаи на грип/заболувања слични на грип, го достигна пикот во 2-ра недела од 2023 (n=1.346), 5 недели порано од очекуваното согласно MEM моделот.

Анализата на бројот на заболени од сезонски грип по месеци, укажува на постепен пораст на заболени и достигнување врв во месец јануари 2023 година (n=4.176).

Од вкупниот број на заболени лица, во текот на 2022 година се регистрирани 930 лица или 8,8%. Останатите 91,2% или 9.632 лица се регистрирани во 2023 година.

Графикон 5. Дистрибуција на случаи на сезонски грип по месеци, сезона 2022/2023

Во текот на сезоната 2022/23 се регистрирани 5 смртни случаи асоцирани со грип.

Регистрирани се 5 починати лица асоцирани со грип, три од Скопје и по едно лице од Штип и Радовиш.

Четири лица се од возрасната група од 15-64 години, а едно на возраст над 65 години.

Кај сите починати лица се регистрирани коморбидитети, сите биле хоспитализирани и невакцинирани со вакцина против сезонски грип.

Кај починатите лица, лабораториски е потврдена Influenza A/H1pdm кај два, еден Influenza A/H3 и два Influenza A несубтипизирани.

СЕНТИНЕЛ НАДЗОР НАД САРИ (Сериозни Акутни Респираторни Инфекции)

Сентинел надзорот се спроведува како дополнување на редовниот систем за надзор над грип и КОВИД-19 во Р. С. Македонија, со цел да се добијат подетални информации во однос на инциденца, интензитет, тип на вируси кои циркулираат и за имплементација на навремени превентивни мерки.

Сентинел САРИ надзорот се спроведува во 7 надзорни болници, 5 во Скопје (УК за инфективни болести и фебрилни состојби, УК за детски болести, УК за Пулмоалергологија, ГОБ 8-ми Септември и ИБЗД Козле) и по една во Прилеп (ОБ Прилеп) и Штип (КБ Штип). Дефиницијата за случај на САРИ според која се спроведува надзорот е усогласена со дефиницијата на случај на СЗО.

Од сентинел местата кои учествуваат, во 20-та недела пријавени се вкупно 25 САРИ случаи, од сентинел САРИ местата во Скопје и Штип. Најголем број на САРИ случаи (n=11; 44,0%), се пријавени од Институт за белодробно заболување кај децата - Козле. Во однос на возрастната дистрибуција, најголем број на САРИ случаи (n=13; 52,0%) се пријавени од возрастната група од 0-4 година.

Во оваа недела, вкупен број на приеми во сентинел местата е 209, од кои еден случај на интензивна нега. Од сите приеми, 11,9% се должат на САРИ. Најголемо оптоварување од 25,0% се бележи кај возрастната група – лица над 65 години.

Во 20-та недела за лабораториско тестирање се доставени е 11 материјали од пријавените САРИ случаи, паралелно тестирани за грип и КОВИД-19. Притоа, детектиран е еден позитивен (9,1%) Influenza B/Victoria случај. Во оваа недела во еден примерок докажан е КОВИД 19. Тестиран е еден САРИ примерок за респираторен синцицијален и други вируси, и истиот е негативен.

Кумулативно, од сентинел местата кои учествуваат, пријавени се вкупно 1.545 САРИ случаи, од сентинел САРИ местата во Скопје и Штип. Најголем број на САРИ случаи (n=577; 37,3%), се пријавени од надзорното место УК за детски болести. Во однос на возрастната дистрибуција, најголем број на САРИ случаи (n=792; 51,3%) се пријавени од возрастната група од 0-4 година.

Кумулативно, вкупен број на приеми во сентинел местата е 6.165 од кои 231 лице е пријавено на интензивна нега. Од сите приеми, 25,1% се должат на САРИ. Најголемо оптоварување од 36,2% се бележи кај возрастната група - лица над 65 години.

Во текот на оваа сезона 2022-2023 година, преку САРИ сентинел системот, кумулативно пријавени се 5 САРИ лица со смртен исход. Од починатите, три лица се од Скопје и по едно од Штип и Кочани. Сите се лабораториски тестирани, кај 4 лица е докажано присуство на вирусот на грип (2 Influenza A/H1, Influenza A/H3, Influenza A несубтипизиран), а кај едно лице е докажан корона вирус HCoV /NL63. Сите починати лица имале хронични заболувања и се болнички лекувани.

Кумулативно, за лабораториско тестирање доставени се 581 материјал од пријавените САРИ случаи. Регистрирани се 106 (18,2%) позитивни случаи на грип, 57 Influenza A/H1, 18 Influenza A/H3, 6 Influenza A несубтипизиран, 24 Influenza B/Victoria и еден Influenza B несубтипизиран. Регистрирани се 38 позитивни случаи на КОВИД-19. Од САРИ примероците, 94 се тестирани за респираторен синцицијален вирус, од кои 42 се позитивни. Кај 13 примероци е детектирано присуство на Adeno virus, а по еден Enterovirus и корона вирус HCoV/NL63.
(Графикон 6)

ВИРУСОЛОШКИ НАДЗОР

Во текот на сезоната 2022/2023, во Лабораторијата за вирусологија и молекуларна дијагностика при ИЈЗ, анализиран е вкупно 6.321 хуман материјал од амбулантски и болнички лекувани пациенти добиени од здравствените установи преку рутинскиот и сентинел системот за надзор над инфлуенца, од кои 333 (5,27%) биле позитивни на инфлуенца вирусот.

Оваа сезона, ко-циркулираа Influenza A (n=290) и Influenza B (n=43) вирусите.

Од Influenza A позитивните, 155 (53,4%) се конфирмирани како Influenza A/H1pdm, 109 (37,6%) се Influenza A/H3, а 26 (9,0%) се нетипизирани Influenza A вируси.

Според линијата на Influenza B, 41 (95,3%) се B/Victoria, а 2 (4,7%) се со неодредена линија.

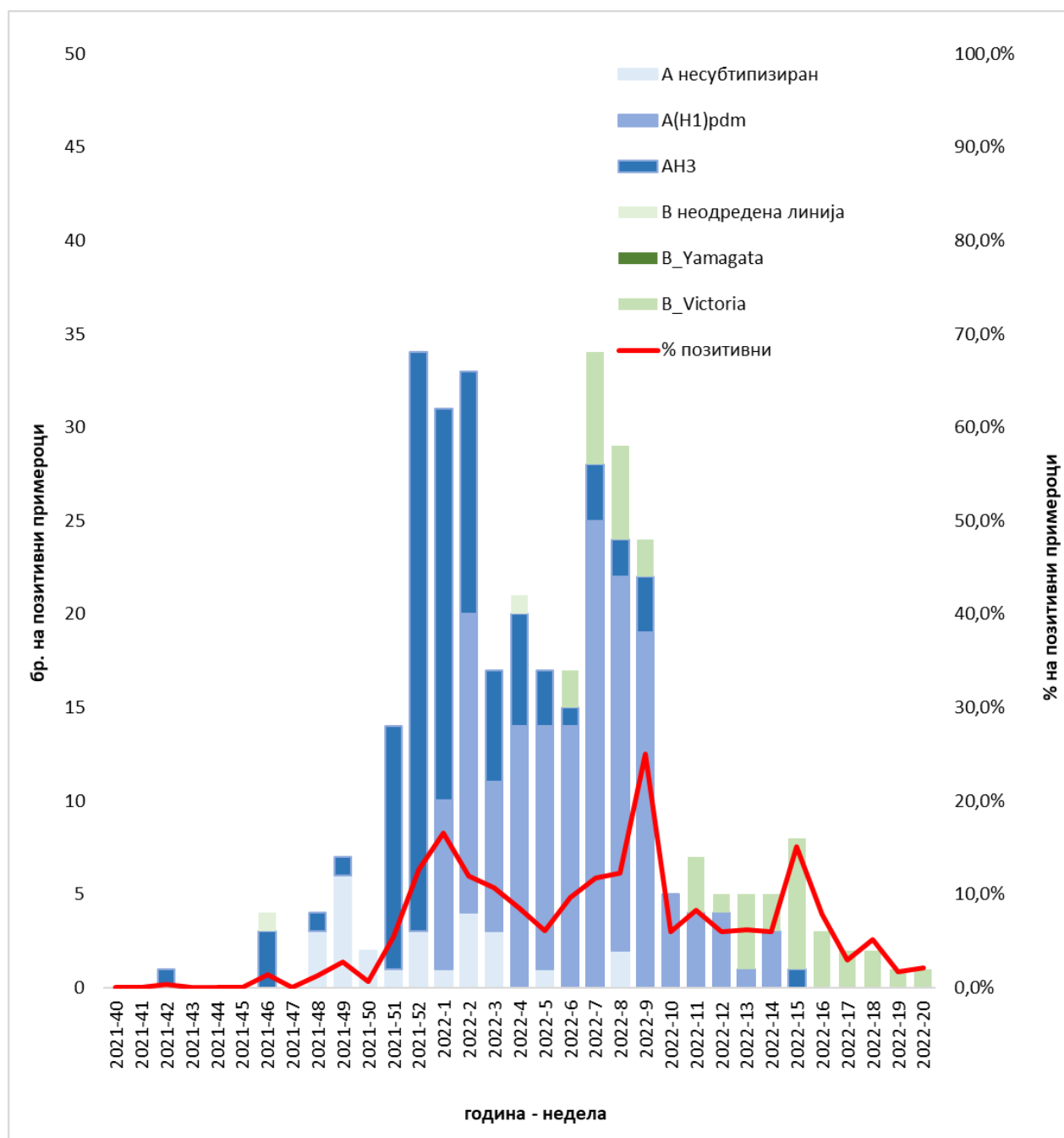
Од примероците од рутинскиот надзор (n=5.740), 227 (4,0%) се тестирани позитивни за присуство на вирусот на грип. Од нив, 98 се конфирмирани како A/H1pdm, 91 се Influenza A/H3, а 20 се нетипизирани Influenza A вируси. Линијата Influenza B Victoria е потврдена кај 17 примероци, а неодредена линија на Influenza B е детектирана кај еден хуман примерок.

Од примероците од сентинел САРИ надзорот (n=581), 211 (18,2%) се позитивни за присуство на вирусот на грип. Од нив, 57 се конфирмирани како Influenza A/H1pdm, 18 се Influenza A/H3, а 6 се нетипизирани Influenza A вируси. Influenza B Victoria е докажан во 24 примероци, а неодредена линија на Influenza B во еден хуман примерок (Табела 1, Графикон 6).

Табела 1. Дистрибуција бројот и процентот на позитивни материјали од рутинскиот и сентинел надзор по потекло и вкупно, Р. С. Македонија, 2022/2023

Тип и субтип на вирус	Потекло		Сезона 2022/23	
	рутински	Сентинел САРИ	број	%
Influenza A	209	81	290	100%
Influenza A/H1pdm	98	57	155	53,4%
Influenza A/H3	91	18	109	37,6%
несубтипизирани Influenza A вируси	20	6	26	9,0%
Influenza B	49	130	43	100%
Influenza B Victoria	17	24	41	95,3%
неодредена линија на Influenza B	1	1	2	4,7%

Графикон 6. *Неделна дистрибуција на број и процент на позитивни примероци на грип, рутински и сентинел надзор, Р.С. Македонија, 2022/2023*

ВАКЦИНАЦИЈА ПРОТИВ ГРИП

Вакцинацијата против сезонски грип е најефикасна заштита од ова заболување. Институтот за јавно здравје препорача вакцинација на целото население, особено на лица кои припаѓаат на т.н. ризични групи (согласно препораките на СЗО):

- Постарите лица (над 65 години)
- Деца на возраст од 6-59 месеци
- Лица постари од 6 месеци со хронични болести
- Бремени жени, и
- Здравствени работници.

❖ За сезоната 2022/2023, Министерството за здравство обезбеди бесплатна четиривалентна вакцина во вкупна количина од 40.000 дози, наменета за приоритетни групи население. Дополнителни 20.000 дози на четиривалентна вакцина се обезбедени преку донација од PIVI (Partnership for Influenza Vaccine Introduction).

Вакцинацијата против сезонски грип за сезоната 2022/2023 започна на 19.10.2022 и се спроведуваше во Центрите за јавно здравје со нивните Подрачни единици и/или Здравствените домови. Закажувањето за бесплатните вакцини се одвиваше преку веб страната www.vakcinacija.mk.

Според податоците од Управата за електронско здравство, од почетокот на вакцинацијата, а заклучно со затворањето на овој извештај, вакцинирани се вкупно 52.775 лица од ризичните категории население со бесплатни вакцини.

❖ Дополнителни 6.000 дози комерцијални вакцини беа набавени од страна на Центрите за јавно здравје, како вакцини за останатото население кое не спаѓа во горенаведените групи, истите можат да се добијат за одреден финансиски надомест и се спроведува во Центрите за јавно здравје со нивните Подрачни единици.

Во однос на комерцијалните вакцини, вакцинирани се 2.638 лица.

Заклучно со 20-та недела од 2023 година, во Р.С. Македонија, вакцинирани се вкупно 55.413 лица со бесплатна или комерцијална вакцина против сезонски грип.

На Табела 1 е претставен бројот на вакцинирани лица по недели, од каде се гледа дека 94,9% примиле вакцина во периодот од 42-48 недела од 2022 година.

Табела 1. Број на вакцинирани лица против грип по недели, сезона 2022-2023

Недела, сезона 2022/2023	Број на вакцинирани лица	Процент
42-43 недела	22.269	40,2%
44-48 недела	30.310	54,7%
49-52 недела	2.705	4,9%
1-20 недела	129	0,2%
ВКУПНО	55.413	

ЕПИДЕМИОЛОШКИ КОМЕНТАР

Сезоната 2022/2023 се одликува со помал број на пријавени случаи во споредба со просекот (12-годишниот модел), ниска инциденца и низок процент на позитивност (5,3%) од вкупниот број на тестирани лица, кој варираше во текот на неделите со разлики помеѓу рутинскиот и САРИ сентинел надзорот.

ЕВРОПСКИ РЕГИОН

Согласно извештајот на Flu News Europe објавен за 20-та недела 2023 година за активността на вирусот на грип низ Европскиот регион:

- Процентот на сите примероци од примарна здравствена заштита од сентинел од пациенти со симптоми на ИЛИ/АРИ кои биле позитивни на вирусот на грип е под границата на позитивност од 10% и е намален на 2% (4% во претходната недела).
- Петнаесет земји од 39 пријавија низок интензитет, а 2 од 38 земји пријавија широка распространетост.
- Две земји со повеќе од 10 тестирани примероци на вирусот на грип од примарна здравствена заштита пријавија позитивност над 10% од епидемиски праг.
- Се детектираат вирусите на Influenza А и В, со доминација на Influenza В во сентинел и редовниот надзор.
- Хоспитализирани пациенти со потврдена инфекција со вирусот на грип се пријавени од одделенијата за интензивна нега (Influenza А и В) и во САРИ надзорот (доминира Influenza В). Ниедна земја не пријави стапки на позитивност на грип над 10% во САРИ надзорот.

Според квалитативните индикатори, во однос на интензитетот 24 се на базично, а 15 земји се на ниско ниво на активност на вирусот на грип.

Според географската распространетост, 13 земји пријавиле отсуство на активност на вирусот на грип, 17 земји пријавиле спорадични случаи, 2 со локална распространетост, 4 земји – регионална географска распространетост и 2 земји широка распространетост.

СЗО ги даде препораките за вакцините против сезонски грип за употреба во сезоната 2023-2024 на северната хемисфера. Се препорачува квадривалентната вакцина да содржи:

Вакцини базирани на јајца

- A/Victoria/4897/2022 (H1N1)pdm09-like virus;
- A/Darwin/9/2021 (H3N2)-like virus;
- B/Austria/1359417/2021 (B/Victoria lineage)-like virus; и
- B/Phuket/3073/2013 (B/Yamagata lineage)-like virus.

Вакцини базирани на клетки или рекомбинирани

- A/Wisconsin/67/2022 (H1N1)pdm09-like virus;
- A/Darwin/6/2021 (H3N2)-like virus;
- B/Austria/1359417/2021 (B/Victoria lineage)-like virus; и
- B/Phuket/3073/2013 (B/Yamagata lineage)-like virus.

Во тривалентните вакцини (двата типови) се препорачува да биде вклучена компонентата B/Austria/1359417/2021 (B/Victoria lineage)-like virus во делот за Influenza В, додека компонентите за Influenza А се истите што се препорачани кај квадривалентните вакцини.

***Оддел за епидемиологија на заразни заболувања
Институт за јавно здравје на Република Северна Македонија***